

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

„Das erste deutsche Haus.“

V osrčju Podjune otvorjajo prvi nemški dom. Tam kjer se prikazuje v malem naš narodnostni položaj nazorno kot nikjer drugod, da se muči v znoju svojega obraza domače ljudstvo in trga črni kruh iz skope zemlje, medtem ko zre nanj s pri-tajenim prezirom višji, gospodski sloj in mu hoče rezati v velikodušju kulturnega kruha, v svoji kratkovidnosti pa prezre, da mu ponuja le kamen za kruh. Tam v podjuni Dobrli vesi otvorjajo z denarjem Südmarke in Heimatbunda dograjeni nemško-nacionalni dom, iz katerega naj se v bodoče širi nemška kultura med podjunskim ljudstvom. Ob otvoritvi bodo sodelovala tuja nemška društva, dospela bo nanjo alarmirano koroško meščanstvo, prizore bo snimala neka filmska družba, govorniki bodo govorili o blagoslovu nemške kulturnosti. Domače ljudstvo se bo ob vsem dirindaju čudilo brigi, ki jo doprinašajo zanj in za njegov procvit ljudje tuje besede in nepoznanega obraza. Doma pa ga bo objel čut osamelosti, dokler se v njem ne porodi neutešljiva želja vzajemne kulturne samopomoči.

Prvi nemški dom na slovenskih tleh je naj-novejši nemško-nacionalni izpad. Ni osamljen v nizu zadnjih dogodkov. Že o priliki nedavne podgorjanske pevske prireditve je izgovoril nemški govornik poziv na vse nezavedne brate in sestre našega naroda, naj se odslej poslužujejo samo še nemščine v svojem družinskem in vaškem krogu. To je tudi parola takozvanim domovinskim krogom in odmev ostalih nemških prireditev med nami. Z domom zadobi nemško-nacionalni poziv nezavednim rojakom le še svojo trdno in trajno obliko. Najnovejše stremenje naših neprijateljev je razgaljeno in razkrito kot neizpodbitno dejstvo: nezavedni slovenski rod je treba čimprej docela raznaroditi, odvzeti mu je treba njegovo domačo govorico in z njo izbrisati zadnje slišne in vidne sledi njegove slovenske svojstvenosti in slovenskega značaja. Kar so doslej skrivali v besedah o domovinski zvestobi in ljubezni, o nedeljeni Koroški, o vindišarstvu in nešteti drugih kriticah svojega narodno-političnega boja, to so sedaj glasno in očitno povedali: pri vseh lepih besedah jim gre med Slovenci edino in izključno za ponemčevanje. Kar ni uspelo s priseljevanjem tujih protestantov, naj se uresniči potom neposrednega, organiziranega ponemčevanja.

Kakšen bo odmev med nezavednim našim ljudstvom, ki je prvo izbrano za žrtev najnovejšega nemško-nacionalnega dela? V drugič že je razvoj zadnjih let ta ubogi, usmiljenja in pomilovanja vredni rod prevaral. Ob nemškem prišepetavanju o domovini in prijateljstvu z Nemci si je zdopadei v narodni nezavednosti, rad je slišal in ponavljal nemške očitke o nepomirljivosti zavednega slovenskega dela in njegovi iredenti ter si ugajal v svojem lokalnem koroškem slovenskem patriotizmu. Prvič je začuden prisluhnil, ko je kancler Schuschnigg z možato besedo ocenil narodno odpadništvo kot zlo tudi za državo; očitajoč se je tedaj rod oziral do svojih dosedanjih prijateljev, češ vi ste meni govorili vse drugače. Sedaj čuje zapeljani slovenski rod drugo, povsem novo povelje svojih prijateljev: odreče naj se svoji tisočletni govorici, izneveri naj se spoštovanju svojih prednikov, svojim očetom in materam. Odreče naj se samemu sebi, svoji nravi in značajnosti, žrtvuje naj zadnji kos svojega poštenja, da ostane prijatelj z Nemcem in bo Koroška nedeljena.

V obrambo tega, danes za najdražjo svetinjo se borečega ljudstva nam v sili v pero trpka in ostra

sodba nemško-nacionalne brezsrčnosti in brezvestnosti. Podlo dejanje bi jo v polni meri zaslužilo. A v zavesti, da se mora najnovejša nemško-nacionalna podjetnost ob svoji strahoviti nenaturnosti izjaloviti sama in da jo bo pretežni del nezavednega rodu s tem, da jo bo preziral in prezrl, obsodil na najučinkovitejši način, si jo prihranimo. Materna govorica in domača nrav bi ne smeli biti kos duše in notranjega življenja, če bi ju kdo zamogel zavreči kot staro, ponošeno skuknjo. Kot je nezavedni rod nedavno odklonil prišepetavanje svojih prijateljev, naj se podpisuje in izjavlja za nemško besedo in petje v cerkvenem bogoslužju, tako bo zamogel tudi ob najnovejši zahtevi svojih prijateljev, ki tirjajo od njega nemško besedo v družini in vaškem občestvu, slediti samo svoji nravi in svoji vesti. Nam se celo zdi, da se bo materna slovenska beseda ob najnovejšem poizkusu odkrila tudi nezavednim našim rojakom v vsej svoji krasoti in globini in da bo ob tem pospešen

nujni razvoj vseh Slovencev v eno, zavedno narodno družino.

„Das erste deutsche Haus“ na naših tleh bodi torej klicar stoterim in tisočerim slovenskim domovom, naj svojo besedo odslej še bolj spoštujejo in gojijo z njo krščanskega, slovenskega duha. Klicar naj bo prosvetnim domovom širom naših dolin in še posebej prosvetnim domovom naše Podjune, naj se odslej z še večjo ljubeznijo oklenejo svoje, poleg vere najdražje svetinje in jo čuvajo z ljubosumnostjo materinega srca. Podvojena naša zvestoba do tisočletnih vzorov slovenskega rodu na koroški zemlji bodi odgovor na to in slično zlo med nami! Stal bo nemški dom na slovenskih tleh končno v svarilo onim, ki bi hoteli tudi v bodoče ostajati brezbrizni napram velikemu dogajanju na naši zemlji. Opozarjal jih bo, da bi ob še nadaljni brezbriznosti znali kedaj zaigrati svoje domove in biti ponižani v proletarsko životarjenje brezdomincev.

Poslanstvo avstrijskega nemštva.

V Parizu živi kot emigrant nemški učenjak svetovnega slovesa, Friedrich Wilhelm Förster, ki je z najnovejšo knjigo pod naslovom „Evropa in nemško vprašanje“ podal pretresljivo sliko notranje razrvane nemške duše, v svoji strašni boli ogrožujoče ravnotežje evropskih ljudstev. Navajamo iz knjige kratek odstavek v prosti besedi:

„V zadnjem letu pred svetovno vojno sem kot univerzitetni profesor prisostvoval na dunajski univerzi proslavi velikega komponista Riharda Wagner-ja. Proslavi je prisostvovalo občinstvo iz vseh narodov monarhije. Slavnostni govor je bil demonstrativno proslavljanje nemštva, svečanost pa so zaključili nemški dijaki z „Deutschland, Deutschland über alles“ in „Die Wacht am Rhein“. Te nepopisne breztaktnosti nacionalnih popevk na univerzi nadnarodne države sem se z enako bolestjo zavedal, kot zamujene prilike, kako bi se dalo baš iz Wagnerjeve umetnosti zblížati slovensko in madžarsko polovico občinstva ter nakazati vsečlovečanski značaj v nemški kulturi. Tedaj mi je stopila nacionalna samohvala v svoji brezkuilturnosti in bedastoči polno pred oči. Kdor ima zrelost in dostojanstvo, ve, kaj je vreden, in prepušča drugim, da mu to povedo in priznajo, sam pa ne dela zase reklame in ne poje o lastni veličini, marveč se trudi, da prizna druge, jih podpira v njihovem razvoju, brani viteško njihove pravice in interese in s tem dokazuje svojo zrelo kulturnost. Večina avstrijskih Nemcev pa je počenjala ravno tako kot mladi, rastoči narodi in je v le-teh s tem naravno stopnjevala mladostni nacionalizem.“ — Menda še nikdo ni tako nazorno nakazal poslanstvo avstrijskega nemštva.

Anglija mojstri položaj.

Nemški minister Neurath ni šel v London. Domneve o olajšanju evropskega položaja so se razblinile in spet je Anglija navezana zgolj na svojo politiko ravnotežja med evropskima taboroma. Tokratna beseda angleškega min. predsednika k položaju pa je bila nekam samozavestnejša ter je izzvenela v svarilo Nemčiji. Dejal je, da je položaj sicer resen, a ne obupen. Če sta Nemčija in Italija umaknili svoje ladje in nočeta več nadzorovati španske obale, bosta pač odslej nadzorovali samo Francija in Anglija. Anglija ostane mir-

na in bo skušala preprečiti vsako katastrofo. Zunanji minister Eden je potrkal na orožje in izjavil, da je čas, ko se je Anglija morala umikati, minul. Ostri so bili govori drugih angleških politikov, tako je znani Lloyd George napadel Nemčijo in obžaloval, da Rusija Španije bolj ne podpira v očigled ogromni italijanski in nemški pomoči generalu Francu, ter podčrtal, da Anglija ni sama, marveč sta z njo Francija in Rusija.

Novo francosko vlado je sestavil radikalni socialist Chautemps iz socialistov in radikalnih socialistov in je v njej tudi bivši min. predsednik Blum. Od stare se nova vlada bistveno ne razlikuje in ji zato ne prorokujejo predolge dobe. Že najprvo vprašanje, odkod bo dobila potrebnih 4 milijarde šilingov za sanacijo državnega gospodarstva, ji bo delalo težkoče. O novi vladi pravijo, da je stopnja naprej k dnevu, ko bo v Franciji zavladoval ali brezbožni komunizem ali pa bo obveljalo vsenarodno gibanje pod voditeljem, ki ga danes še ni in ga bržkone še dolgo ne bo.

V deželi Baskov. Po zasedbi mesta Bilbao prodirajo nacionalisti proti Santander-ju, drugemu večjemu mestu na severu. Odpor Baskov je neznan, ker so navezani docela na svoje čete in je vsaka pomoč od strani valencijske ali barcelonske vlade nemogoča. General Franco namerala zasesti vso deželo, nakar se pripravi na glavni spopad z vladnimi četami v Valenciji in Kataloniji. Od vse Španije je doslej zasedel nekaj nad tri petine ozemlja. Franco si sedaj prizadeva, da pridobi angleško prijateljstvo.

Fašizem na Ogrskem. Grof Palavicini piše v nekem dunajskem listu o nar. socialističnem gibanju na Madžarskem, ki med Ogrri ni nič manj silno kot v Avstriji. Narodni socialisti izdajajo svoje liste, po deželi širijo letake in lepake, deželo so po nemškem vzorcu razdelili v „Gau-e“ ter imenovali razne „Führer-je“. Organizacijo podpirajo denarno iz Nemčije ter so ji prideleni posebni „strokovnjaki“ iz rajha, da jo uvajajo v miselnost in nastop nemških hitlerjancev.

Kulturni boj tudi v Rumuniji. „Universul“ od 10. junija poroča vesti, ki sličijo onim iz Nemčije. Iz dežele so izgnali 3 verske redove, zaplenili cerkvenega premoženja v skupni vrednosti 1 milijarde rumunskih lei (v naši valuti 40 milijonov šilingov), tirjajo pa še odstranitev ostalih redov in razveljavljenje konkordata. Pri tem je treba seveda

vedeti, da je katoliški samo oni del Rumunije, ki ji je pripadel po mirovni pogodbi in kateremu zato hočejo odreči državnost. Zanimivo je, da se nemški nar. socialisti v Rumuniji temu boju pridružujejo.

Iz Jugoslavije. Vidov dan, spominski dan padlih borcev, so v vsej državi slovesno proslavili. — Vlada dr. Stojadinoviča je obhajala svojo dveletnico in bila pri tem od strani domačih in inozemskih listov deležna velikega priznanja. Med njenimi notranjimi uspehi so beležili predvsem demokratično postopanje vlade, socialno zakonodajo in vladno skrb za poživitev gospodarstva, zunanja politika vlade dr. Stojadinoviča pa je pripomogla Jugoslaviji do doslej nedoseženega ugleda v svetu. — V teku so gospodarska pogajanja z Italijo, v katerih prihaja dobra volja Italije za poglobitev gospodarskega sodelovanja z Jugoslavijo do izraza.

Gospodarski položaj se boljša, tako je napovedal trg. minister dr. Taucher v seji zveznega gospodarskega sveta. Avstrija se polagoma pridružuje svetovni gospodarski konjunkturi, kar je vidno v porastu proizvodnje železa, jekla, celuloze in papirja. Tudi se začenjajo nove gospodarske investicije, javna dela pa so znižala brezposelnost. Vlada skuša preprečiti vsako zvišanje cen. Izvoz je narastel, vlada namerava znižati nekatere carinske postavke ter razveljaviti nekatere uvozne prepovedi. Od letošnje tujske sezone je pričakovati lepih uspehov. Vse to, je minister zaključil, kaže, da se gospodarski položaj obrača na boljše.

To in ono. Letošnja obletnica Dollfussove smrti se bo v vsej državi svečano proslavila. — Na Bledu so ob prisotnosti kralja Petra in vojvode windsorskega otvorili novo goiši-igrišče. — V Varšavo je došel rumunski kralj Karol s prestolonaslednikom Mihaelom. Poset služi zblizanju med Poljsko in Rumunijo. — Poljaki se hudujejo nad krakovskim nadškofom, ki je kljub nasprotni prošnji prezidenta republike odredil predčasen prevoz trupla maršala Pilsudskega v katedralno grobnico. — Stalin divja naprej in se je vrgel sedaj na Ukrajino, kjer dolži vodilne osebe, da so delale za samostojnost Ukrajine. Veseliam pa je sporočil, da je sovjetska armada močnejša ko kdaj. — Na sovjetsko-mandžurski meji je prišlo do oboroženih spopadov. Listi poročajo o velikih tamošnjih vojnih pripravah sovjetov. — Na Poljskem ustanavljajo državno mladinsko organizacijo. — V Nemčiji so prepovedane vse katoliške zasebne šole. Hitler se je vrnil iz Berlina v Berchtesgaden, kar tolmačijo tako, da ni posebnih političnih zapletljajev. — Praška vlada je dovolila 730.000 duš broječemu rusinskemu narodu v Karpatih provizorno samoupravo, ki jo namerava postopoma izpopolnjevati.

V znamenju nove države.

Medtem ko Podjuna tone ob reakcionarstvu nemškega nacionalizma in ostaja ob Zili in okrog glavnega mesta vse pri starem in zastaralem, se javljajo v Rožu prvi znaki novega, lepšega sožitja narodov dežele. V Rožeku je bilo o priliki blagoslavljanja in predaje praporov domovinske fronte. Do tisoč ljudi se je zbralo h proslavi, ves zgornji in srednji Rož ter še obdravska dolina sta bila zastopana.

Slovenska in nemška pesem sta zadoneli v pozdrav, ko je došel ob 9. uri v Rožek g. dež. glavvar dr. Sucher, nakar je govoril okrajni vodja fronte g. dr. Weissberger pozdravne besede in za njim še funkcionarji okrajnega vodstva, med njimi g. Zdravko Lesjak v slovenskem in nemškem nagovoru. Medtem se je občinstvo zbralo v cerkvi, kjer je preč. g. župnik Dobernik daroval sv. mašo ter blagoslovil okrajni in krajevne domovinske prapore. Sledil je globoko zasnovan verski nagovor mil. prelata Unterluggauerja, ki je iz križa na praporjih opozarjal na krščanske temelje življenja v državi in deželi. Besedam zastopnika Cerkve je pridružil svoje besede g. dež. glavvar ter opominjal zbrano ljudstvo, **naj bi novo blagoslovljeni prapori domovinske fronte rožeškega okraja bili znamenje miru, sloge in zvestobe ljudstva.** Vzradoščeno je vzelo občinstvo na znanje očetovske glavarijeve besede. Ž obljubo zvestobe je nato okrajni vodja fronte prevzel okrajni prapor, za njim pa krajevne prapore občinski vodje fronte. Odlikovanju zaslužnih mož rožeškega okraja je sledil govor zastopnika Slovencev v dež. vodstvu fronte prof. dr. Joška Tischlerja, ki je uvodno v nemški besedi izrazil svoje in svojega ljudstva zadovoljstvo nad povoljno narodno-politično ureditvijo razmer v okvirju rožeškega odseka državno-politične organizacije ter naglasil potrebo znosnega, dobrega sožitja obeh narodov za gospodarski in kulturni napredek dežele. „Wir Slowenen haben die gemeinsame politische Führung, wie wir sie in der F. V. sehen, begrüßt, uns zu ihr bekannt und wollen mithelfen, dass der Wille des Bundesführers, wie er ihn gerade bezüglich der nationalen Verhältnisse in Kärnten wiederholt geäußert hat, voll zur Geltung kommt.“ Sledil je slovenski del govornikovega nagovora, ki ga navajamo dobesedno: „Rojaki! Danes ob slavnosti rožeškega okraja smo zbrani tukaj Slovenci in Nemci, kakor

nam je pač božja Previdnost določila življenske prilike v deželi. Vsak izmed nas je bil rojen kot Slovenec ali kot Nемеc. **Kakor iz smreke ne more nihče napraviti hrasta ali breze, tako je tudi vsak trud zaman, da bi iz Nemca napravili Slovence ali narobe.** Vsako tako početje je protinaravno in proti božji volji in proti volji našega skupnega drž. voditelja kanclerja Schuschnigga. Kjerkoli so državne meje, nikjer ni mogoče z mejo ločiti narodov in tako so narodi — ali to hočejo ali nočejo — prisiljeni, da si v okvirju skupnih državnih mej iščejo svoj gospodarski in kulturni napredek. To naravno sožitje narodov ni potrebno, da se ob njem pojavljajo novi spori, ampak mora ob spoštovanju naravnega zakona „vsakemu svoje“ blagodejno vplivati na razvoj obeh narodov dežele ter ugodno uravnati razmerje obeh držav-soseid. — Ni seve nobene dvoma, da je manjšinski narod svoji državi dolžan lojalnost, da je dolžan nositi vsa davčna in druga bremena, katera mu država nalaga. Te dolžnosti smo Slovenci izpolnjevali v polni meri, zato so najboljši dokaz kritični dnevi, v katerih se je naša država nahajala. Iz tega našega zadržanja sledi za državo dolžnost, da podpira gospodarski in kulturni razvoj manjšine. — Naša država ima v srcu Evrope veliko posredovalno nalogo med Nemci in Slovani. Nam na Koroškem pripade tista velika državno-politična dolžnost, da to narodno-politično posredovanje vršimo brez nasilja v okvirju državnih in deželnih mej. — Ponovno je bila naša dežela v nemiru in vsakokrat smo trpeli vsi brez izjeme. To so nazorno pokazali dogodki najnovjše koroške zgodovine, katero smo mi mlajši doživeli še kot otroci. To skupno trpljenje mora ustvariti skupno skrb za skupno domovino. Drugo, kar nam je poleg materne besede in pesmi skupnega, je naša vera. Ako hočemo graditi krščansko državo, tedaj je neobhodno potrebno, da bo de naše krščanstvo krščanstvo dejanja. V tem bo korist vsakega posameznika, naše dežele in države.“

Viharno odobravanje navzočih je pokazalo, da so bile govornjene besede izraz narodne misli in volje. V jasnih obrazih je bilo razbrati, kako zelo si je ljudstvo rožeškega okraja želelo tovrstne izpovedi. Le redki so bili, ki so ob govornikovih besedah povsili poglede svesti si krivde.

Oficielni del lepe prireditve je zaključilo blagoslovljenje spominskega križa padlim vojakom. Ljudstvo se je razhajalo z novo vero v srcu, z vero vase in v državo, ki hoče biti pravična.

PODLISTEK

Juš Kozak:

Beli mecesen.

(5. nadaljevanje.)

„Sem huda nate!“

„Že dobro. Poveš pri spovedi! Odpri! Če ne!“

Tiho se je odprlo okno.

„Po mladem dekletu je zadišalo,“ se je smejal Martin.

Črni lasje so se ji usipali na gola ramena. Hotela jih je zagrniti z ruto, Martin ni pustil. Zavevano je gledal v temne oči.

„Huda sem.“

„Povej, zakaj?“

„Kje pa hodiš?“

„Po Lučovnikovega smo šli. Ubil se je.“

„Vidiš, Martin! — Pri meni te že tako dolgo ni bilo. Z drugimi hodiš, po vasi se mi posmehujejo.“

„Kdo?“

„Vsi!“

„Liza, ne bom se kregal s teboj. Z gorá me je prignalo, spusti me k sebi!“

„Nocoj ne!“

„Čakaj, bom videl!“ V trenutku je bil na oknu. Hotela je zakričati, pa ji je že zatislil usta.

Trepotala mu je v naročju ter se branila pred vročimi objemi. Vdano so gorele svetle oči.

„Liza, ti si moje dekle.“

Molčala je in stiskala ustnice. Vitka, kakor je bila, se je vila v močnih rokah.

„Liza,“ je šepetal, „Liza, včasih, ko se potikam po bukovju, se me loti taka bolezen, da ne morem vztrajati. Pobit sem in žalosten, k tebi moram.“

Sladke besede je pila in se mu prižela na prsi.

„Martin, me maš res tako rad?“

„Liza, ti veš, da še nisem nikoli lagal. Kadar te ne bom imel, me ne bo več.“

Žalostno so strmele oči predse. „To bo kmalu, Martin!“

Čutil je, da jo je ranil. Njegovemu smehu se ni mogla upirati.

„Martin, nikoli nisem vesela. Ti si kriv, pa tudi sama. Odkar te poznam, sem žalostna. Kadar prideš, bi te ne dala za svet. Ko pa hodiš tam gori in ležem sama, vstajam sama, mi je tako hudo pri srcu, da me peče. Ti boš moja nesreča, kakor te imam rada. Tebe vzamejo gore, jaz pa... Nihče te ne mara. Moj oče te ne smejo videti, domači te sovražijo, vidiš, le Liza je tista, ki te ne more pozabiti. Zato bo Liza še veliko trpela.“

Martin je poslušal govoreče srce in je vedel, da je že vse tako mislil, kadar je počival na skali. Sklonil je glavo.

„Resnica je, Liza, kar praviš. Če bi me mati ne skrbeli, bi me ne bilo več domov. Poglej, za očetom bi prevzel gospodarstvo, tebe bi oženil... na tako kmetijo... Kaj morem zato, da nočem. Dolčas mi je tu doli, da ne morem povedati, kako. Mati me imajo res radi...“

„V nedeljo sva se srečali. Nič ne pravijo, nič ne jokajo, kar gledajo.“

„Liza ne govori. Take reči mi prihajajo na um, ko ležim na preži. Bodi moja, bodi moja!“

Komaj je dihala. Trenutno pa se mu je izvila, kriknila je od čudne bolesti, zdrselo mu je iz naročja ter s strahom strmela vanj.

„Liza?“

„Martin!“

„Kaj ti je, Liza?“

„Moj bog, moj bog, tako se te bojim, Martin!“

Gledal jo je in zmajeval z glavo. Po vsem životu se je tresla.

„Liza, povej, kaj ti je?...“

„Nič ne vem, Martin. Nekaj me je napadlo, nekaj strašnega. Včasih ponoči se mi pokažeš ti, v sanjah... taka groza mi stisne srce, da bi vpila od strahu.“

Dvignil jo je k sebi. „Ti si boječa, Liza.“ Besede so jo tolažile.

„Midva ne bova nikoli srečna, Martin!“

„Meni ni za srečo, Liza. Nikoli je nisem iskal.“

Noč je dihala skozi okno, disale so pokošene trave, zvenelo je petje murnov v zemlji, onadva pa sta sedela tesno drug poleg drugega. V poljubu sta pozabljala vse.

„Martin! Dani se!“ je zašepetala.

Stala sta pri oknu, nista se mogla ločiti.

„Letos sem izprosila, da pojdem v planino...“

(Dalje sledi.)

DOMAČE NOVICE

1914.

(Nadaljevanje.)

Razpoloženje za vojno je bilo tako več ko dovolj pripravljeno. Ko so si na Dunaju zagotovili še brezpogojno pomoč Nemčije in spretno zavrnili vmešavanje drugih držav, jih je skrbelo edino to, da jim Srbija, nepripravljena za vojno, kot je bila, ne bi s popustljivostjo prekrizala vojnih načrtov. Zato je skupni ministrski svet na Dunaju 7. julija 1914 sklenil, da se morajo staviti Srbiji tako dalekosežne zahteve, da jih bo morala odkloniti. Edini Tisza je bil zoper to. Tudi on je hotel staviti Srbiji težke pogoje, toda ne takih, da bi jih ne bilo mogoče izpolniti. Šele če bi tudi teh ne sprejela, je bil Tisza za vojno, a Srbija bi se ne smela popolnoma uničiti, ampak le zmanjšati. Kajti uničenja Srbije bi ne pustila Rusija, drugič bi pa on kot ministrski predsednik Ogrske ne mogel dovoliti nikakih osvojitvev, ki bi znatno povečale slovansko prebivalstvo v monarhiji. Tisza je bil predvsem Madžar; zato ni maral, da bi se povečala avstrijska državna polovica, kajti ogrska se i tak ni smela, da ne bi prišla madžarska nadvlada v nevarnost. Saj je bil že stari Andrassy primerjal Ogrsko do vrha naloženi ladji, ki ne prenese nobenega novega bremena, pa če bi bilo tudi suho zlato. Z nemško pomočjo so sicer Tisza le pridobili za brezpogojno vojno napoved, a 19. julija so sklenili, da si monarhija ne bo vzela od srbskega ozemlja več, kot bo potrebno za popravo meje. Po sklepu ministrskega sveta sta naslednje dni odpotovala z Dunaja na dopust vojni minister in pa šef generalnega štaba — „da bi se razburjenje poleglo“, kot je dejal Berchtold.

Medtem so skrbno izdelovali besedilo ultimata, ki je imel biti izročen srbski vladi 23. julija. V tem se Avstro-Ogrska sklicuje na izjavo, s katero je bila Srbija 31. marca 1909 priznala aneksijo Bosne in obljubila, da bo poslej živela z monarhijo v dobrem sosedstvu. Na to ultimatum navaja, kako je Srbija nasprotno tej obljubi podpirala rovarjenje zoper monarhijo. Končno trdi ultimatum, da je bil sarajevski zločin skovan v Beogradu, da so dobili ubijalci orožje od srbskih oficirjev in uradnikov, ki so pripadali Narodni Odbrani, ter da so prišli čez mejo s pomočjo srbske obmejne policije.

(Se nadaljuje.)

Pametni nasveti. Celovško nacionalno glasilo prinaša pod naslovom „Opozorila za potovanja v inozemstvo“ sledeče nasvete: Mnoge žene težnja za tem, da si ogledajo lepoto nemške zemlje izven domovine. Tako potovanje pa je vezano z dolžnostmi, katere v svobodi dopusta le preradi prezremo. Zato par navodil za potovanje med nemške rojake v inozemstvu: Vedi, da ne potuješ kot zasebnež, marveč kot nemški Avstrijec in da tvoje napake obremenijo nemško ljudstvo in tvojo domovino Avstrijo. Tvoje govorjenje in dejanje mora Nemce v inozemstvu krepiti v zvestobi do nemške narodnosti. Ne misli, da prihajaš kot dobrotnik in nosilec kulture. Inozemsko nemštvo nam je že več dalo, kot je od nas sprejelo. Mnogokod se Nemci borijo za priznanje svojega jezika v javnem prometu. Zato govori na železnici, v hotelu in gostilni in trgovini samo nemško, a pri tem ne izzivaj. Kupuj samo v nemških trgovinah in stanuj samo v nemških hišah. Ne bodi z denarjem skopušen, ker te to ne postavi v dobro luč. Spoštuj običaje in verske navade, ker so najmočnejši stebri inozemskega nemštva. Priporočaj dobre časopise, mesečnike in knjige in jih, če mogoče, zapusti. Ljudje so često ubogi in ne morejo kriti svojih kulturnih potreb. Z ljudmi izven svojega naroda se ne spuščaj v razgovore. Če že moraš, pomirjaj in izravnavaj. Bodi z ljudmi v stalnem pismenem stiku.

Kar nam ne dopade. Predzadnje nedeljo je mladina pobirala darove za Nemce v inozemstvu. Vladna odredba se je glasila, da so od pobiranja odvzeti slovenski otroci na Koroškem, hrvatski in madžarski otroci v Burgenlandu. To hvalevredno in pravično odredbo vlade pa so ponekod v Rožu razveljavili učitelji, ki so poslali vse otroke vprek pobirat darove in jim posebej naročili, naj se javijo v vsaki hiši. Začuden smo brali tudi razglas,

ki je navajal, da so darovi namenjeni tudi za ogroženo nemško obmejno ozemlje.

Koroški dež. zbor je minuli teden odobril zakon o državljanski vzgoji mladine, ki v smislu tozadavnega zveznega zakona odreja državno mladinsko organizacijo za mladino do 18. leta. Zakon predvideva med drugim, da mora biti versko-nravna vzgoja organizirane mladine zajamčena. Zakon ni obvezen za cerkveno mladinsko organizacijo. Po odobritvi doklad nekaterih občin (Brdo 320%, Štefan na Zili 280% i dr.) je sledilo poročilo o dež. hipotečnem zavodu in dež. zavarovalnici proti požarom in še o zimski akciji minulega leta, katere sadov je bilo glasom poročila deležno 80.000 oseb.

Občni zbor Zveze kor. zadrug. Minuli četrtek je imela naša Zadružna zveza svoj občni zbor, ki ga je otvoril načelnik g. Floro Lapuš s kratkim jedrnatim nagovorom, nakar so navzoči na njegov poziv počastili spomin umrlega sodelavca Ferda Kraigher-ja. Revizijsko poročilo o poslovanju in stanju zveze, ki je bilo nato prebrano, ugotavlja solidnost in koristnost zavoda in povdarja potrebo združne vzajemnosti med posojilnicami in njihovo centralo. Iz poročila načelstva je posneti skupno premoženje, upravljano po posojilnicah, ki dosega v denarju izraženo višino nad 3 milijone šilingov. V postavkah minulega leta je viden vpliv rastoče gospodarske stiske v padanju vlog in naraščajoči neiztrljivosti posojil. Poročilom je sledil živahen razgovor, nakar je načelnik zaključil zborovanje s pozivom k še nadaljni vztrajnosti posojilnic in zadrugnikov.

Sodba treznega Nemca. V lepih dneh obišejo naš lepi Bilčovski radi tujci bodisi Celovčani ali letoviščarji. Nedavno je bil pri nas neki celovški gospod. Čudil se je lepoti našega kraja, poslušal našo govorico in se izrazil napram nekemu domačinu: „Bilčovs je slovenska občina in sicer med najzavednejšimi. Samo to mi je nejasno, v čem je razlika med zavednim Slovincem in nezavednim. Omenil je, da mu dopade, če ljudstvo ohranja narodno zavest, ker jih le-ta družijo in navaja k enotnemu nastopanju. — Tako tujec—Nemec, katere mu ugaja naša složnost. Čast mu! Graje vredni pa so ljudje, ki skušajo rušiti našo složnost in venomer zanašajo med nas prepir in razdor. Bilčovščani, Slovenci, varujemo se jih in ostanimo zvesti sebi in Bogu!“

Eisenkappel—Železna Kapla. Za romarje k Devici Mariji v Trnju bo vozil poseben vlak iz Sinče vesi v Kaplo ob 7. uri zjutraj, iz Kaple nazaj ob pol štirih pop. in sicer sledeče dneve: v nedeljo 4. julija, ko bo daroval novomašnik č. g. Anton Kutej v Marijini cerkvi prvo sv. mašo, nadalje 15. avgusta, 8. in 12. septembra 1937. Na predvečer je vsakokrat slovesna pobožnost in spovedovanje, zjutraj so cel dopoldan božje službe in priložnost za spoved.

Romarski shod 4. julija. (Dolina—Dolina.) Prvo julijsko nedeljo je v priljubljeni romarski cerkvi v Dolini prvi letošnji romarski shod. Ta dan bo 5 sv. maš, začeni od pol 7. ure zjutraj, pri prvi in zadnji maši bo slovenska, pri tretji nemška pridiga. Ob 10. uri slovesno pranganje. Med sv. mašami priložnost za spoved. Pri pokrških kmetih je za oddaljene romarje pripravljeno prenočišče. — Romarska cerkev v Dolini je premalo znana. Na pogled izgleda čudno, ker je le napol dodelana in nima zvonika. Začela se je ta božja pot leta 1849, ko se je po ljudskem izročilu Mati božja prikazovala skozi tri dni trem otrokom, ki so v tamošnjem gozdu pasli živino. Na kraju, kjer so otroci videli prikazen, se je začelo shajati ljudstvo, ki je postavilo leseno kapelico, leta 1861 pa začelo graditi veliko cerkev. Radi pomanjkanja sredstev je ostala zgradba nedodelana. Leta 1863 je nek dobrotnik podaril cerkvi veliki zvon, ki je tehtal 1389 kg. Tedanji pokrški župnik Božič je sprejel nenadoma obvestilo od ljubljanske livarne Samassa, da je odposlan na župni urad zvon, ki je že plačan. Ime dobrotnikovo je ostalo neznano do danes. Zvonik je zidal nek italijanski zidar, a se je zgrajeni stolp posul, ko je 5. julija 1869 tik pred prvim romarskim shodom zadnji delavec odšel. Kamenje so odstranili šele pred 2 leti. Cerkev je ostala brez zvonika do danes in čaka dobrotnikov in pomočnikov, da jo dogradijo.

† **župnik J. Drunecky.** Na Jezerskem je 23. junija umrl upokojeni župnik g. Janez Drunecky. Rodom Čeh je pokojni dovršil bogoslovne študije

v Celovcu, bil posvečen v mašnika 19. julija 1892 ter je služboval kot kaplan in župnik v Črni, v Požarnici, Libeličah, v Bilčovsu, pri Volšpergu, v Medgorjah in končno kot župnik v Podgorjah v Rožu. Po glasovanju je živel dve leti v Begunjah pri Bledu, nato pa prišel na Jezersko. Rajni duhovnik je bil blag, nad vse plemenit gospod in ga bo ljudstvo ohranilo v trajnem spominu. R. i. p.

Izpod Poludnika. (Mellweg—Melviče.) Delovanje našega slov. kat. društva je vzbudilo v oči naše neprijatelje. Smatrali so za potrebno, da so takoj ustanovili pevsko društvo seve izključno nedomačega nemškega značaja, odkrili so spominsko ploščo s samo nemškim besedilom in nemško zapisanimi imeni naših fantov-junakov — in to, četudi je društvo prispevalo h spomeniku čisti dobriček dveh prirediteljev — predzadnje nedeljo pa so s kričečimi plakati vabili na Heimatbundovo prireditev na Brdu, kjer si je nek govornik dovolil ostre izpade proti Slovincem. Nas, ki častimo svojo materno besedo in prirojeno nam domačnost, vse to delo dalje ne vznemirja, vprašujemo se le, zakaj prezirajo kanclerjevo svoječasnoročilo, naj ohrani slovenski rod svojo narodnost in vernost, ker bo tako najbolje služil tudi svoji državi.

Klagenfurt—Celovec. Povodom Vidovega dne, jugoslovanskega državnega praznika, je v tukajšnji kapucinski cerkvi daroval sv. mašo č. g. duh. svetnik vikar Valerijan Sartorij ob navzočnosti gen. konzula kraljevine Jugoslavije g. dr. Luja Koser-ja, vicekonzula g. dr. Rankl-a, članov jugoslovanske kolonije, zastopstva slov. kor. organizacij i. dr.

Drobiž. Dne 28. t. m. je kancler Schuschnigg prisostvoval otvoritvi promenadne poti pod Visokim Klekom. — Dunajski vremenoslovski zavod je dognal, da je najbolj sončen kraj na Koroškem Osojščica, največ neviht je na Obirju in najmanj v Celovcu. — Z novim šolskim letom je pri maturi na srednjih šolah uveden tudi izpit iz avstrijske zgodovine. — Dostavnina pri poštnih nakaznicah se odslej lahko vplača naprej po nakazitelju. — „Freie Stimmen“ poročajo o zborovanju obmejnega slovenskega učiteljstva na Štajerskem očitno z namenom, da krijejo znano podgorsko „Grenzlandtagung“. — Zilani zahtevajo za odpad letoviščarjev znižanje vozniških cen na železnicah in zboljšanje izvoznih pogojev za les, sadje i. dr. — Občina Poreče je prepovedala avtomobilom glasno signaliziranje. — V Mariboru je umrla šolska sestra Lamberta Jelenik, rodona iz Št. Jakoba v Rožu. — V Mostiču je zašel delavec Alojz Grangl med dva vagona in bil nevarno poškodovan. — V Podkloštru je nek osebni avto povozil starčka Franc-a, ki je na poškodbah umrl. — Zaprlji so neko Filomeno Feistritz, ki ima na vesti več goljufij. Posebno rada je obiskovala župnišča. — V Libeličah je pogorelo gospodarsko poslopje posestnika Nötzli. Na pomoč je prihitela tudi požarna bramba iz jugoslovanskih Libelič. Škode je do 60.000 S. — Celovški „Turnverein“ je proslavil svojo 75letnico.

NAŠA PROSVETA

Na počitnice.

Beseda naši učeči se mladini.

Zapirajo se vrata mestnih šol in na stotine mladine hiti radostnih src domov na deželo. Tisto tiho domotožje, ki se je skrivalo za skrbjo šolskih dni in mu mali študent ni mogel najti izraza, se umika nečemu veselemu, ki tudi nima pravih svojih besedi in kar odevamo v imeni „dom“ in „domačija“. To veselo je pač najprej v snidenju z domačimi, v objemu z družino, iz katere raste mlado življenje liki rastlina iz grede. A še več je ter se razodeva vedno bolj z vsakim novim letom dotlej, da se mladi, izšolani mož zave skrivnosti, označeni v besedi „ljudstvo — narod“.

Ljudstvo, tvoje ljudstvo, to je družina tisoceh na tvoji zemlji, ki govorijo tvojo besedo, nosijo poteze tvojega obraza, ki so ti tudi notranje sorodni po sličnem mišljenju in čustvovanju.

Ljudstvo, to je življenje, globoko kot morje in neskončno kot nebo. Vidiš ga v kmetu, ki z rojem na čelu in ljubeznijo v srcu služi svoji zemlji, v duhovniku, ki mu služi v najvišji in najbolj vzvišeni službi, v rokodelcu in obrtniku in delavcu, ki

mu služijo s svojo žuljevo roko. Vidiš to ljudstvo v otroku, mladeniču, dekletu, možu, ženi in starčku, povsod v drugi podobi, a skupni podobnosti. Kot bi razlil morje na zemljo in bi se tvorilo tisoč kapljic s tisočimi oblikami, a bi bil v vseh utrinek istega neba in iste nepoznane globine. Ne objameš ljudstva nikdar, komaj da slediš njegovem življenju, če ga vidiš ob krstu ali ženitvi ali pogrebu, pri gradbi domov ali požaru, na delavnik ali praznik, ob božiču, veliki noči ali vaškem sejmu. Ne moreš ga meriti z nobeno mero, ne objeti z nobenim številom, ne ga izraziti z nobeno besedo. Mnogokedaj je na zunaj raskavo, umazano, v dejanju trdo in pikro, a neprimerno večkrat je ob vsej raskavosti in pikrosti mehko, prijetno, lepo, navdušujoče, polno dostojanstva in ob vsem razodevanju skrivnostno. Zanj čutiš spoštovanje, občudovanje in ljubezen. Kot tajinstveno zrcalo je, v katero se pogosto in rad oziraš, da zazreš končno v njem svojo podobo in sebe, zdaj v svoji napaki, zdaj v svoji dobroti, a vsikdar resnično, tisočkrat resnično.

To je študentova rast v ljudstvo, to je dopolnjevanje njegovega brezizraznega domotožja izza mračnih šolskih sob enoličnega mesta po zelenih, vedrih in sončnih počitnicah v čisto in vedro — ljubezen do naroda. Da bi bile letošnje počitnice kos tega dopolnjevanja, ti želimo, učeča se naša mladina!

Kn. šk. Karitassekretariat, Viktringerring 26, posveča v zadnjem času posebno pažnjo širjenju liturgične sv. daritve in je v te svrhe priredil tri izdaje in sicer „Ob božjem oltarju“, velika izdaja (z opombami za duhovnika, pevovodjo in organista, izvod 1.20), „Ob božjem oltarju“, mala izdaja, izvod 20 g, in „Red in pravilo s v. maše“, izvod 30 g. Zadnja izdaja podaja celotno stalno besedilo sv. maše in je prirejena za skupno recitacijo mašnih molitev. „Ob božjem oltarju“ pa je priredba izbranih mašnih molitev v zvezi z ljudskim petjem. Župnim uradom, organistom in ljudstvu nabavo omenjenih izdaj toplo priporočamo.

Prepoved zborovanj v poletju. Izšla je odredba, ki prepoveduje v času od 1. julija do 30. sept. t. l. zborovanja in javne nastope bodisi v zaprtih prostorih ali na prostem. Izvzeta so zborovanja domovinske fronte, dobrodelna in družabna zborovanja v zaprtih prostorih, zborovanja stanovskih organizacij in javno-pravnih zastopstev ter prireditve gospodarskih, umetniških in športnih društev.

GOSPODARSKI VESTNIK

Blagovne zadrage.

Zadrage, ki za svoje člane skupno nabavljajo ali vnovčujejo, imenujemo blagovne zadrage. So višja oblika združništva, nego je kreditno združništvo. Zato se tudi redoma razvijajo pozneje in gre razvoj počasneje kot pri kreditnih zadrugah. Tudi poslovanje je bolj komplicirano in zahteva gotove stopnje tehničnega znanja in trgovskih izkušenj.

Za ustanavljanje blagovnih zadrug se pojavlja večje zanimanje šele v zadnjem času, ko postaja državna podpora združnega gibanja nekoliko očitnejša. V krajih, kjer je razvita solidna zasebna trgovina s konkurenco in cenami, ki dovoljujejo umerjen dobiček, potrebe za ustanovitev blagovne zadrage tudi danes ni čutiti. So pa kraji, kjer ima vso trgovino v rokah eden sam trgovec, ki se svojega monopolnega stališča tudi poslužuje — v škodo odjemalcev. Pri tem nikakor ni treba, da se poslužuje navijanja cen, marveč ima nešteto drugih sredstev, da izrabi svoj ugodni položaj. V takih krajih so blagovne zadrage pravi blagoslov, ki odkazujejo trgovcu mesto, ki mu na vaši gre.

Podlaga kreditnih zadrug je solidarno jamstvo večjega števila združnikov, ki predstavljajo na denarnem trgu zanesljivejšega in močnejšega dolžnika in zato dobijo za posojila potrebni kapital po nižji obrestni meri. Pri blagovnih zadrugah pa velja temeljno načelo, da kmetije svoje gospodarske potrebščine čim bolj racionalno kupu-

jejo oziroma svoje pridelke čim bolj racionalno prodajajo.

Pri nabavi blaga na debelo so cene znatno nižje kot pri podrobnem nakupu. Dosežejo se tudi nižji prevozniki stroški in ugodnejši plačilni pogoji. Če gre za nakup blaga v večjih množinah v teku celotnega leta na podlagi ene pogodbe, se dosežejo lahko največje ugodnosti. S skupno nabavo blaga je zajamčena dobra kvaliteta in tudi redna dobava. Blagovne zadrage navajajo svoje člane nadalje k razumni uporabi potrebščin. Trgovec ima kvečjemu interes, da se potrebščine negospodarsko uporabljajo, da jih sam čim več proda. Tako je pri blagovni zadrugi združen s skupno dobavo potrebščin tudi strokovni pouk. Kolike važnosti je le-ta n. pr. pri umetnih gnojilih, semenju, močnih krmilih i. dr., si lahko preudari vsak sam.

Če so blagovne zadrage višja oblika združne organizacije, je pri njih združna disciplina in zavednost tem večje važnosti. Od discipline in zavednosti članov blagovne zadrage zavisi uspeh. Združništvo pomeni boj z nasprotniki združništva t. j. s sebičnimi podjetniki in kapitalisti, ki poznajo le svojo korist. Ta boj ima svoje težave in ovire in zato je v tem boju združna disciplina združnikov odločujoča. Lepo združno geslo „Vsi za enega, eden za vse“ je lahko samo lepa fraza, za katero se skriva mnoga dobičkaželjnost poedinih, lahko pa je ona skrivnostna sila, ki rešuje cele vasi in utrjuje kmečko posest in s tem kmečko stanovsko zavest.

Naše gospodarske prilike kričijo po samopomoči, tirjajo združno od pomoč v vsaki vasi in občini. Kjerkoli so doslej pričeli z blagovno zadrugo — že imamo nekatere dobro poslujoče tovrstne zadrage tudi med nami — se je le-ta kmalu uveljavila kot važen gospodarski regulator in ob nekotiki združni disciplini kot pomembno vzgojno sredstvo. Ali bi torej ne kazalo, da mislimo še naprej na tovrstno samopomoč?

Prosto po „Narodnem gospodarju“.

To je posestvo! Ob Tirenskem morju, 30 km od Rima, leži posestvo „Maccarese“. V enem samem kosu meri celih sto kvadratnih kilometrov. Last je neke delniške družbe, ki je v posestvo vtaknila štirideset milijonov lir. Skupna površina vinogradov meri tisoč hektarov, velikanski predeli zemlje so posajeni s prelepimi nasadi sadnega drevja. V kletih je cementno-steklenih rezervoarjev in sodov za 70.000 hl vina — dovolj, da upijamo vse avstrijsko prebivalstvo. Namiznega grozdja gredo vsaki dan celi vagoni na trg v Rim in v druge kraje sveta. V hlevih se vzrejajo v velikem številu plemenske živali sivošvicarskega planinskega goveda. — Čudežni motor tega velemoderne posestva je — denar, s katerim odpravijo vsako bodisi še tako silno oviro. Mi pa bi morali več misliti na kakovost našega pridelka, kakor pa na velikost našega posestva, število našega sadja in napolnjenost našega hleva. V denarju ni naša sila, le v skrbnem in smotrenem delu.

Češnjevi dnevi v Sloveniji. V Brusnicah pri Novem mestu imajo izza par let navado, da priredijo takozvan češnjevi dan. Na razstavnem prostoru razstavijo gospodarji vse vrste češenj, domače, rdeče vinske, rumene, debele in drobne. Posetniki, ki prihajajo na razstavo od blizu in daleč, iz mesta in vasi, si z veseljem ogledajo okusno razstavo, pokupijo mnogo razstavljenega sadja in pri tem obišejo še ta ali oni dolenjski vrh. Brusničani trdijo, da svoje navade ne bodo več opustili. Sadne razstave se udomačujejo tudi v drugih slovenskih krajih ter so med najučinkovitejšimi sredstvi za napredek slovenskega sadjarstva.

Silažna jama. Zanimanje za silo-naprave med našim ljudstvom vidno raste in že se mnogi obračajo po ta ali drugi gradbeni nasvet. Naj navedemo nekatere splošne podatke k zgradbi silažne naprave. Debelost sten se ravna po vrsti zemlje, v katero postavimo jamo. V peščeni ali prodnati zemlji morajo biti debelejšje (do 50 cm), v težki, ilovnati bolj tanke (do 25 cm). 35 cm debele stene ne rabijo nikakega železja, če je vsa jama v zemlji. Železo se rabi samo za stene nad zemljo. Mešanica betona bodi dobra, ne izpod 1:6. Na 6 de-

lov gramoz in peska vzemimo 1 del cementa. Za 1 kub. meter betona potrebujemo 1.25 kub. metra gramoz in peska in približno 400 kg cementa.

Praprotna travnikih. Ponekod je praprotna travnikih in pašnikih, da je vsaka seča onemogočena. Najboljša od pomoč proti praprotni je globoko preoranje in pobiranje korenin iz zemlje. Dobro je, če nato ta prostor par let obdelujemo z okopavinami, da se zemlja očisti plevela. Nato prostor nanovo posejemo s travno mešanico. Kjer se ne da orati, pokosimo mlado praprotno do trikrat, preden dozori njeno seme. Črez par let njene korenike opešajo in praprotno izumre.

Pridelovanje deteljnega semena. Za deteljno seme izberemo dobro zemljišče na odprti sončni in suhi legi. Najboljša in največ semena dobimo pri drugi košnji. Pri prvi košnji seme namreč še ni oplojeno. Ko glavice druge košnje porjave in dobi zrnje pravo barvo, semensko deteljo kosimo. Nato semensko deteljo osušimo, jo omlatimo s cepci, seme pa izluščimo iz glavic na posebnih izluščilcih. Večkrat je deteljnemu semenu primešana predenica, katero moramo odstraniti ali sami in če nimamo na razpolago pripravnih strojev, prodamo naravno očiščeno trgovcu. — Vse premalo pridelujemo pri nas semena lucerne in raznih drugih detelj, tako da smo še vedno navezani na nakup. Z majhnimi stroški lahko seme pridelujemo doma.

Katera kokoš je za naše razmere pripravna. Dvoje zahtevamo od kokoši: biti mora dobra jajčarica in poleg tega mora biti seveda tudi dovolj težka. Obe te lastnosti ima v zaželjeni meri štajerska kokoš. Druge pasme našim zahtevam ne odgovarjajo v vseh ozirih. Takozvane plimetke ali orpingtonke so n. pr. težke kokoši, ali slabe jajčarice. Bele leghornke so odlične jajčarice, v teži pa prelahke. Štajerska kokoš je skromna, trdna in odporna, leže do 120 jajec letno, ima zelo fino meso. Za naše razmere je kakor nalašč ustvarjena.

Velikovski trg minulega tedna: na živinski trg so prignali 5 volov, 1 mladega vola, 23 krav, 1 telico, 6 svinj, 18 plemenskih prašičev in 5 ovac. Cene se niso izpremenile. — Na blagovnem trgu so bile sledeče cene: jajca 11, kokoši stare 2—3, mlade 1.50—2.50, pšenica (100 kg) 42, rž 32, oves 28, proso 23, konoplja 34, ječmen 35, koruza 24, ajda 25 S, krompir (1 kg) 15 g.

ZANIMIVOSTI

Krave dajejo volno. Italijani so za časa sankcij iskali možnosti, da bi proizvajali tkanino iz domačih pridelkov. Po daljšem trudu se je posrečilo Italijanu Feretti-ju, da je izdelal volni podobne nitke iz posnetega mleka. Nitke, nazvane „lanital“, se dajo presti in tkati kakor volna. Danes že izdelajo v Italiji dnevno do 3000 kg lanitala in bodo dnevno proizvodnjo še letos dvignili na 20.000 kg. Izdelovanje volne iz kravjega mleka je našlo posnemovalce tudi že v drugih državah in ni izključeno, da bo kedaj krava izpodrinila ovco in dajala volno namesto nje.

Gozd samih kaktej. V ameriški državi Arizona se nahaja gozd, čigar drevje obstoja iz samih visokih kaktej. V vseh mogočih oblikah rastejo znane bodičaste rastline iz zemlje ter dosega višino 12 metrov. Najkrasnejši je pogled na ta čudoviti gozd v času cvetja, ko se na drevju odpirajo cvetlične krone v vseh mogočih barvah. Kot gozd je svojevrsten tudi živalski svet. Neke vrste psi, lisice, divje mačke, kače, škorpioni, sove in čuki obljudejejo edinstveno pokrajino, ki jo je država vsled njene zanimivosti proglasila za državno last.

Kaj je luksuz? Poznate bradača v vaši vesi, čigar ponos je njegova dolga brada? Luksuz je, če si ta bradač bodisi v petek ali svetek naveže kravato.

Za tiskovni sklad so darovali: Celnar Franjo, Celovec, 1.80; Rapp Lucija, Vetrinj, 0.50; Kometter Alojz, Borovlje, 4; Einspieler Janez, Stranje, 3; neimenovan iz Bilčovsa 1; mesto venca na grob prijatelja Žlokarja č. Fran Uranšek 15; Bayer Štefan, Št. Jakob v R., 4; Franjo Celnar, Celovec, 3.30 S. Vsem darovalcem najprisrčnejša hvala.